

PROČ DĚTI ZLOBÍ?

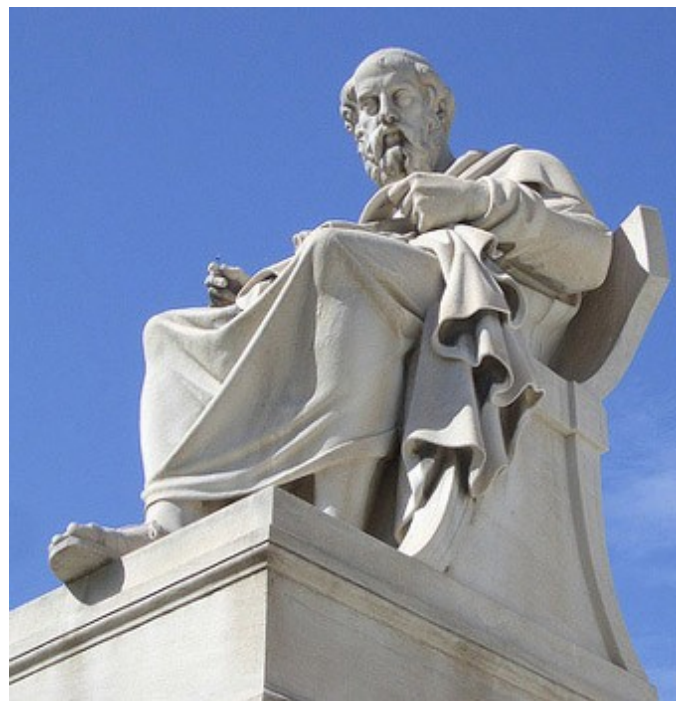
Kája Černá

zsreznovice@iol.cz

774511140

*„Dnešní mládež
miluje luxus,
chová se nemožně,
neuznává autoritu,
nemá žádný respekt před staršími lidmi
a žvaní, místo aby pracovala, ...“*

SOKRATES – před více než 2000 lety

V ČEM JSOU SOUČASNÉ DĚTI JINÉ?

- Mnoho vjemů (uměle vytvořených lidmi) – televize, internet,.....
- Mnoho informací – často vytržených z kontextu.
- Vysokou hodnotu má zboží – věci. (nové chrámy – obchodní domy)
- Jiné rituály (dříve - společné jídlo, ve stejný čas se vrací máma a táta z práce, pohádka nebo povídání před spaním,.....

Na druhou stranu

- Osamění
- Neučí se řešit běžné situace přirozeně (v dětském kolektivu při volné činnosti).
- Nuda nebo žádný volný čas (překroužkováno).
- Kontakt přes počítač – chybí vnímání emocí, neverbální komunikace,...

Co můžu ve třídě řešit?

Postupová mapa

- Závažný okamžitý problém (ztráta dítěte na školní akci, únos dítěte, úmrtí spolužáka, pedagoga, vážný úraz,...), opakující se i jednotlivé situace (krádeže, šikana, podezření na sexuální zneužívání, kouření, mobily ve třídě, záškoláctví,...)
- Co budu dělat?
 - **míra okamžitého ohrožení** – musím jednat ihned? (ohrožení na životě, psychicky, fyzicky, bezpečí, majetek,...)
 - **Kdo je v události účasten** (nyní, dříve i v budoucnu, přímo i nepřímo) – děti, třídní, personál školy, rodina, policie, OSPOD, kolemjdoucí občané,...
 - **Je situace ošetřena v legislativě?**
 - **Varianty postupů** – všechny, které nás napadnou. Zapisovat si otázky, které nás napadají.
 - Je možnost konzultovat? S kým? – **nezávislý pohled.**
 - Kroky:
 - **Co musíme.**
 - **Co můžeme**
 - **Co nesmíme (nemusíme)**

- VŽDY ZVAŽOVAT § O NEPŘEKAZENÍ A NEOZNÁMENÍ TRESTNÉ ČINNOSTI
- Trestní zákon dopadá na toho, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá, mimo jiných, též trestný čin týrání svěřené osoby (§ 215), znásilnění (§ 241) nebo pohlavního zneužívání (§ 242) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí. Způsoby nepřekázení mohou být jak fyzické, tak psychické povahy, ale i včasné oznámení státnímu zástupci nebo policii.
- JEDNO ZE ZÁSADNÍCH RIZIK JE, ŽE V DOBRÉ VÍŘE UDĚLÁM NEVHODNÝ KROK S ÚMYSLEM POMOCI.
- ZASÁHNOUT JE MÁ LIDSKÁ A ODBORNÁ POVINNOST.

Škádlení - šikana

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANA
Umím a můžu se bránit nebo jednání opětvovat.	Pokud bych se bránil nebo jednání dokonce oplatil, násilí se vystupňuje.
Bavím se nebo jsem lehce naštvaný.	Prožívám strach, ponížení. Můžu prožívat i naštvání, ale pocity strachu, studu, bezmoci a ponížení převažují.
Když dám jasně najevo, že mi to nepříjemné, jednání přestává.	I když dám jasně najevo, že je mi to nepříjemné, jednání pokračuje dál.
Cílem hry je zábava pro všechny (i pro toho, koho pokoušíme a provokujeme).	Jediným cílem je zdeptat, zničit nebo zotročit někoho.

Diagnostika šikany

- Záměrnost – je patrný cíl ublížit?**
- Opakování – vůči jednotlivci nebo skupině**
- Nepoměr sil – je oběť schopná se efektivně bránit?**

Fáze šikany

1. **Zrod ostrakismu** – ignorace nebo přímé vymezování. **Navenek působí jako škádlení** – přezdívký, posměch, pomlouvání, vylučování – nebudeme se s tebou bavit, smrdíš, nevinnné žertíky, vedle mě si neseď, s námi si nesmíš hrát , popros a já si s tebou budu hrát...(už v mš, pokud se to týká pořád stejného dítěte)

Prevence:

stmelovat skupinu

zajišťovat, aby nikdo nebyl dlouhodobě stranou

zajišťovat toleranci

hledat, kde může každý vyniknout

věřím skupině – mluvit o tom, co se u nás děje a proč, co s tím uděláme my všichni

2. **Fyzická agrese a přitvrzování manipulace** – drobné fyzické ústrky – podražení židle, strčení v řadě na oběd, píchání kružítkem do zad, braní penálu, svačiny, agresivnější posmívání, tvrdší urážení, slovní **zastašování**, hrubá ironie,..

Prevence – vytvořit pozitivně orientované jádro ve skupině, které se důsledně postaví proti projevům šikany, Možnost – pracovat s motivovanou skupinou ve třídě – kdo by se chtěl zabývat vztahy ve třídě – stmelovací aktivity, hry, diskuse, hraní rolí, nácvik jednání,..

Pozor na to, jestli je učební proces postavený pouze na výkonu a soutěži, hledat možnosti vyniknout každému – i mimoškolní aktivity. Třídní pravidla proti šikaně

3. Vytvoření šikanujícího jádra – skupina se upevňuje – úderné jádro agresorů. Už mají své oběti a promyšleně a systematicky je šikanují. Šikanování se stává ve skupině **normou**. Projevy – pálení, škrčení, mlácení, systematické útoky kyberšikany. Charakterní žáci, kteří s jednáním nesouhlasí, mohou považovat nahlášení a oznámení za bonzování.

Prevence

podpořit zdravé jádro

důsledně dbát na komunikaci

Při sebemenším podezření (výskyt zranění) odborně prošetřit, co se ve třídě děje.

Poslední moment, kdy lze ještě zvrátit. Pak už se situace jen zhoršuje.

4. Šikanování se stává normou v prakticky celé skupině – chování se stává běžným a normálním. Je tolerované, přijímané chování, přizpůsobuje se agresorům. Málokdo se dokáže postavit. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáků. Ve skupině jsou dva tábory – ti kdo ubližují a ti, kterým je ubližováno. Není jiná možnost. Děti mají přijaté – **takto to u nás je a nejde to změnit.**

- **Léčba** – rozkrýt – je to těžké, zvenčí to může působit, že skupina perfektně funguje a spolupracuje. Agresor může vyjít jako sociometrická hvězda. **Potřeba kompetentního odborníka.** Nutnost rozkrýt, vyšetřit, skupinu rozdělit, potrestat agresora, předefinovat normy skupiny

5. Totalita – dokonalá šikana – **takto se chovat má.** Oběti už nemají žádnou důstojnost, žádná práva – otrokáři a otroci. Agresoři ztrácejí poslední zbytky zábran, zdraví a život otroků pro ně nemá cenu. Násilí je obecně přijímaná norma, je normální, legrační, pozitivní a správné. Jestli bude nebo je někomu ublíženo, to je všem jedno. Otroci sami a dobrovolně dělají cokoliv. **Děti mají přijaté – takto se chovat má, takhle je to správné.**

- **Léčba** – velmi obtížná, nutnost odborné léčby

Primární prevence

- práce s třídou, kde se zatím nic neděje. Budování zdravých vztahů, zabraňování skupinkování, budování tolerance, schopnosti vyjít s každým. Systematická práce, pokud to myslíme vážně.
- **Nespecifická** – posilování osobnosti, rozvoj sociálních dovedností, podpora mezilidských vztahů – já-já, já-ty, já-ostatní – dělení do skupin losem a ne podle volby dětí, vylučovat soutěž z výuky,...
- **Specifická** – téma šikana – jak rozpoznat, ohlášení není žalování, jak se bránit, komu oznámit....

a/ Škádlení - šikana

b/ probrat rozdíl - žalování – oznámení, žádost o pomoc

c/ chování agresora i oběti – cíle, příčiny i důsledky, co s tím můžeme dělat – hledáme v bezpečném prostředí třídy, kdy je šikana maximálně v první fázi

d/ nácvik jasného odmítnutí

e/ stmelovací aktivity

f/ práce s pravidly a normami - , pravidla třídy a normy třídy – společné nastavování, debaty, hledání možností, jak s nimi pracovat dál. Když pravidla nenastavíte, tak je nastaví někdo jiný. Ve školách a životě dětí často chybí silný otcovský princip – odtud potud. Jistota opora – hranic. Když nastavíme pravidla, budu se podle nich chovat i já.

Sekundární prevence

- skupiny, kde se již mírná forma šikany vyskytla.
- Zmapovat, co se děje, kdo je agresor, jak dochází k ubližování
- Co nejdříve zastavit, pak pracovat s třídou – léčení skupiny
- Nastavování pravidel, otevírání toho, co se ve třídě děje, práce s jednotlivci

5 kroků řešení šikany – počáteční šikana

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany obětem.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Terciální prevence

- policie – trestný čin, sociální kurátor, léčebna, víc se zaměřuje na práci s jednotlivci než se skupinou. Agresor – represivní a nápravná opatření, oběť – psychiatrická a psychoterapeutická pomoc

5 kroků řešení šikany – pokročilá šikana (výbuch skupinového násilí vůči oběti, třídní lynčování,..)

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování.
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.